

Bruxelles, 27.3.2024
COM(2024) 144 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Un model pentru o diplomă europeană

{SWD(2024) 74 final}

1. Introducere

Educația este fundamentală pentru viitorul UE. Ea este o bază pentru împlinirea personală, capacitatea de inserție profesională, realizări și o cetățenie activă și responsabilă. Prin asigurarea unei educații de înaltă calitate, universitățile¹ sunt simboluri ale modului nostru de viață european. Aceasta include promovarea valorilor academice și a excelenței, a practicilor democratice și a drepturilor fundamentale, precum și sprijinirea egalității, diversității și incluziunii.

Competitivitatea și prosperitatea Europei depind de competențele adaptate exigențelor viitorului ale generațiilor actuale și viitoare pentru a accelera și a gestiona tranziția verde și cea digitală, pentru a compensa tendințele demografice și pentru a asigura autonomia strategică deschisă a Europei în domenii-cheie. Educația este, de asemenea, esențială pentru dezvoltarea economică și socială și pentru reziliența țărilor care aspiră să adere la UE. **Trebuie să fim pregătiți să conducem această schimbare și să modelăm viitorul.**

Pe măsură ce principalele provocări ale epocii noastre devin din ce în ce mai globale și întrucât Europa trebuie să își consolideze autonomia strategică deschisă, **educația transnațională** nu mai este doar un deziderat, ci devine o necesitate. Aceasta este o condiție pentru înzestrarea generațiilor viitoare cu competențele și aptitudinile de care societățile europene vor avea nevoie pentru a prospera într-o lume din ce în ce mai interconectată.

UE concurează cu alte spații ale educației din lume. Capacitatea sa de a atrage cele mai bune talente depinde, în parte, de diplomele pe care le pot acorda instituțiile sale de învățământ superior. Acesta este motivul pentru care multe universități din Europa încearcă **să pună în comun expertiza lor și să combine punctele lor forte complementare** care nu pot fi puse la dispoziție de o singură instituție, **cu scopul de a le oferi absolvenților și cursanților pe tot parcursul vieții competențe strategice pentru viitorul lor.**

De la lansarea Spațiului european al educației în 2020, s-au înregistrat progrese remarcabile. Cooperarea transnațională a fost o forță motrice în spatele reformelor menite să faciliteze și să sprijine **aparitia unor modele inovatoare, cum ar fi cele în curând 60 de alianțe ale universităților europene**², care implică aproximativ 500 de instituții de învățământ superior din toate regiunile Europei, de la capitale până la zonele rurale. Ele acționează ca **deschizătoare de drumuri pentru întregul sector al învățământului superior.**

Cooperarea universitară transfrontalieră se poate dezvolta în multe moduri diferite. Cele mai ambițioase forme sub care se oferă o educație comună între țări sunt programele care conduc la obținerea unei diplome comune. Cu toate acestea, există în continuare obstacole juridice și administrative semnificative în calea acordării unor astfel de diplome comune. Acest lucru **frânează transformarea necesară în sectorul învățământului superior din Europa. Strategia europeană pentru universități**³, adoptată în 2022, a stabilit acțiuni ambițioase pentru realizarea unui Spațiu european al educației în învățământul superior, cu intenția de a dezvolta o **diplomă**

---

¹ Termenul „universitate” este utilizat ca referință la sectorul mai larg, reprezentând întregul domeniu al învățământului terțiar, incluzând astfel toate tipurile de instituții de învățământ superior, printre care universitățile de cercetare, colegiile universitare, universitățile de științe aplicate, instituțiile de învățământ profesional și tehnic superior și instituțiile superioare de artă.

² [Inițiativa privind universitățile europene.](#)

³ [Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind o strategie europeană pentru universități, 18 ianuarie 2022, COM\(2022\) 16 final.](#)

europEANă. Prezenta comunicare pune în practică această intenție, oferind un model clar pentru ca diploma europeană să devină realitate.

Diploma europeană, un nou tip de calificare care urmează să fie consacrată în legislația națională, ar facilita cooperarea fără sincope a universităților din diferite țări și dezvoltarea unor programe comune inovatoare care să conducă la obținerea unei diplome comune, **cu respectarea deplină a autonomiei lor instituționale și a competențelor statelor membre sau ale guvernelor regionale.** O astfel de diplomă europeană ar contribui, de asemenea, la construirea **unei identități europene comune și a unui sentiment mai puternic de apartenență europeană.**

Aceasta s-ar baza pe criteriile europene convenite de comun acord, care să reflecte relevanța experienței de învățare, angajamentul față de valorile comune și excelența acordurilor de cooperare între universități. Ea ar promova și mai mult o înțelegere comună a nevoilor UE în ceea ce privește cerințele academice și în materie de competențe, în conformitate cu Strategia europeană pentru universități. Diploma europeană ar putea deveni un factor declanșator pentru revizuirea și abordarea disparităților existente care limitează în prezent capacitatea universităților de a coopera în Europa.

Diploma europeană ar include **eforturi de colaborare, abordări interdisciplinare și perspective internaționale,** toate acestea subliniind disponibilitatea Europei de a sprijini și de a dezvolta o forță de muncă europeană mai bine calificată, mai adaptabilă și mai competitivă la nivel mondial. Programele educaționale comune care ar conduce la obținerea unei diplome europene ar avea potențialul de a atrage studenți din întreaga lume și de a contribui la găsirea talentelor necesare pentru economia noastră, ceea ce este deosebit de relevant în domeniile ale tehnologiilor critice esențiale pentru competitivitatea și suveranitatea noastră tehnologică. În același timp, acordarea unei diplome europene ar stimula, de asemenea, mobilitatea în scopul învățării în cadrul UE, ar aborda nevoile regiunilor care se confruntă cu o capcană a dezvoltării talentelor⁴ și ar contribui la satisfacerea cererii de pe piața forței de muncă pentru absolvenții cu o viziune europeană și globală.

Prezenta comunicare, împreună cu două propuneri de recomandări ale Consiliului, una privind un sistem european de asigurare și recunoaștere a calității în învățământul superior și alta privind carierele atractive și durabile în învățământul superior, **reprezintă un pas important către realizarea Spațiului european al educației.**

Deși propunerile pentru ambele recomandări ale Consiliului depășesc ambiția de a dezvolta o diplomă europeană și sunt relevante pentru toate tipurile de instituții de învățământ superior și pentru educația pe care acestea o oferă, aceste inițiative sunt strâns legate între ele. Un sistem de asigurare și recunoaștere a calității este esențial pentru consolidarea încrederii în programele educaționale comune. Profesioniștii din mediul academic cu înaltă calificare și motivați sunt esențiali pentru a asigura predarea și cercetarea de înaltă calitate în universitățile noastre. Adesea, programele comune nu sunt considerate ca făcând parte din activitățile de bază ale personalului academic și, prin urmare, pot reprezenta o povară suplimentară, ceea ce creează necesitatea unei recunoașteri și a unor stimulente suplimentare.

---

⁴ [Inforegio - Harnessing talent in Europe's regions \(Valorificarea talentelor în regiunile Europei\) \(europa.eu\)](http://Inforegio - Harnessing talent in Europe's regions (Valorificarea talentelor în regiunile Europei) (europa.eu))

2. O diplomă europeană: un element-cheie pentru realizarea Spațiului european al educației și pentru stimularea competitivității și atractivității Europei

O diplomă europeană ar servi drept instrument strategic pentru realizarea **Spațiului european al educației**, un spațiu comun și favorabil incluziunii pentru o educație de calitate și o mobilitate transfrontalieră în scopul învățării pentru toți, cu sisteme de educație și formare strâns interconectate. Aceasta ar îmbunătăți competitivitatea și atractivitatea sectorului învățământului superior din UE, pe baza anilor de experiență de cooperare prin intermediul programelor UE.

2.1. Creșterea capacității de inserție profesională și a relevanței competențelor

Angajatorii, inclusiv întreprinderile multinaționale și IMM-urile, caută persoane cu o combinație de competențe transversale (inteligență culturală, gândire critică, competențe de soluționare a problemelor, creativitate și adaptabilitate) – **toate acestea fiind competențe care se preconizează că vor fi necesare pentru a atinge obiectivele UE privind tranziția verde, în conformitate cu publicația OCDE din 2023 privind perspectiva asupra competențelor**. Consolidarea capacității instituțiilor de învățământ superior de a înzestra mai multe persoane cu aceste competențe ar contribui la satisfacerea acestei cereri.

Diploma europeană ar sprijini crearea mai multor programe comune care să reflecte cerințele unei economii bazate pe cunoaștere. Criteriile europene de bază convenite de comun acord ar urmări creșterea capacității de inserție profesională a absolvenților prin dotarea acestora cu competențe și aptitudini adaptate exigențelor viitorului, care sunt căutate în special de angajatori.

Dovezile din studii și sondaje colectate în documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei arată că absolvenții programelor comune transnaționale raportează cel mai mare impact asupra carierelor și experiențelor lor interculturale ca urmare a îmbunătățirii competențelor legate de ocuparea forței de muncă (cum ar fi competențele lingvistice, de gândire critică, specifice fiecărui sector sau domeniu, de comunicare, analitice și de soluționare a problemelor) și a capacităților personale și interculturale sporite, inclusiv deschiderea către noi provocări, toleranța, încrederea și o mai bună conștientizare a propriilor puncte forte și puncte slabe.

Această combinație de aptitudini și competențe transversale și sectoriale **sporește capacitatea de inserție profesională a studenților la scară europeană. O diplomă europeană ar crește atractivitatea absolvenților pentru viitorii angajatori. Aceasta ar fi sinonimă cu programe de înaltă calitate care pregătesc persoane cu înaltă calificare și cu o viziune europeană și globală.**

Pe scurt: diploma europeană ar sprijini crearea unor programe comune relevante pentru piața forței de muncă. Competențele-cheie asociate cu o diplomă europeană ar permite absolvenților să se poziționeze ca profesioniști căutați pe piața europeană și mondială a locurilor de muncă, unde aceștia s-ar evidenția ca înalți calificați, combinând capacitatea de soluționare a problemelor, adaptabilitatea, competențele multilingve, conștientizarea multiculturală și expertiza interdisciplinară care se aliniază perfect la cerințele în schimbare pentru forța de muncă la nivel mondial.

2.2. Reducerea birocrăției pentru o mai mare transparență și vizibilitate a sistemelor de învățământ superior

Multe universități care doresc să aprofundeze cooperarea transnațională **se confruntă cu discrepante în legislația națională**. Acest lucru irosește resurse și le distrage atenția de la activitatea lor reală. Simplificând activitatea universităților, putem utiliza resurse prețioase în beneficiul predării și cercetării.

Într-un sondaj Eurobarometru din 2018, 92 % dintre universități au identificat eliminarea obstacolelor juridice și administrative din calea parteneriatelor instituționale strategice internaționale ca fiind un aspect-cheie care ar stimula cooperarea transnațională⁵.

În ciuda celor 25 de ani de cooperare în cadrul Procesului interguvernamental de la Bologna și a dezvoltării mai multor instrumente de îmbunătățire a transparenței sistemelor naționale de învățământ superior, a asigurării calității ofertelor educaționale și a recunoașterii diplomelor, există în continuare provocări semnificative. Progresele din cadrul Spațiului european al învățământului superior au fost îngreunate de nivelurile diferite de punere în aplicare între țări și în interiorul acestora. UE trebuie să avanseze mai mult și mai rapid pentru a permite universităților sale să coopereze fără probleme și în mod eficient.

Într-un studiu recent⁶, 92 % dintre autoritățile naționale și regionale intervievate au răspuns că o diplomă europeană ar putea îmbunătăți punerea în aplicare a instrumentelor existente ale Procesului Bologna, 84 % afirmă că aceasta ar îmbunătăți reputația globală a învățământului superior european, iar 88 % afirmă că aceasta ar contribui la facilitarea cooperării dintre autoritățile naționale în domeniul politicilor educaționale.

Proiectele Erasmus+ de experimentare în materie de politici⁷ desfășurate cu 140 de instituții de învățământ superior arată că o diplomă europeană ar putea simplifica procesele și reduce birocratia în ceea ce privește crearea de programe pentru o diplomă comună, cu un parcurs clar și comun care să garanteze că toate tipurile de universități din Europa pot colabora în mod eficient.

Pe scurt: diploma europeană reprezintă o modalitate de simplificare a proceselor și de reducere a birocratiei în ceea ce privește crearea de programe pentru o diplomă comună, asigurând colaborarea eficientă a universităților din Europa. La rândul său, acest lucru va sprijini dezvoltarea mai multor programe comune în beneficiul unui număr mai mare de studenți.

2.3. Un motor al cooperării strategice, al competitivității și al atractivității la nivel mondial

Diploma europeană va permite universităților să dezvolte o **cooperare mai strânsă cu partenerii** mai rapid și mai simplu, ceea ce le va **spori performanța și excelența în ceea ce privește atractivitatea și competitivitatea la nivel mondial**.

Indicele U-Multirank de cooperare în domeniul învățământului superior⁸ arată că instituțiile de învățământ superior care colaborează cu alte instituții, întreprinderi, guverne, organisme regionale și cu industria, precum și la nivel transfrontalier au performanțe mai bune decât cele care se concentrează mai puțin pe cooperare. Având în vedere că tot mai multe universități acordă

⁵ [Sondaj Eurobarometru 2018](#).

⁶ [Comisia Europeană, Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură, Burneikaitė, G., Pocius, D., Potapova, E. et al., „The road towards a possible joint European degree – Identifying opportunities and investigating the impact and feasibility of different approaches: final report” \(„Drumul către o posibilă diplomă europeană comună – Identificarea oportunităților și investigarea impactului și a fezabilității diferitelor abordări: raport final”\)](#), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2023.

⁷ [O etichetă de diplomă europeană comună și un statut juridic pentru alianțele universităților europene: 10 proiecte Erasmus+ pentru a le realiza](#).

⁸ [U-Multirank](#). Indicatorii utilizați sunt parteneriatele strategice, diplomele internaționale comune, stagiile, publicațiile comune internaționale, publicațiile comune cu partenerii industriali, publicațiile comune regionale și brevetele comune cu industria.

prioritate colaborării, ar fi de așteptat ca o colaborare în cadrul UE să fie cea mai ușoară opțiune. În prezent, unele universități raportează că poate fi mai ușor să se instituie programe pentru o diplomă comună cu parteneri din afara UE.

Ritmul progresului tehnologic continuă să se accelereze, depășind granițele tradiționale dintre materii și discipline. Lucrul în domenii cu o **abordare interdisciplinară** poate genera noi perspective, poate oferi noi soluții la provocările unei lumi complexe și poate conduce la dezvoltarea de noi competențe. O caracteristică esențială a diplomei europene ar fi să se valorifice mai bine beneficiile cooperării interdisciplinare, pe baza celei mai inovatoare abordări în materie de învățare și cercetare în învățământul superior modern. O diplomă europeană, bazată pe această abordare, ar consolida capacitatea de inovare a Europei și, pe termen lung, competitivitatea sa la nivel mondial.

Pe scurt: diploma europeană ar încuraja crearea unui număr mult mai mare de programe pentru o diplomă comună, care să fie competitive și atractive la nivel mondial, pentru resortisanți europeni și din țări terțe, incluzând țări candidate la UE, și care să înzestreze Europa cu talentele și competențele de care are nevoie pentru a prospera, a inova și a se dezvolta.

3. O diplomă europeană: parametrii-cheie și valoarea adăugată

3.1. Ce ar fi o diplomă europeană?

O diplomă europeană ar fi:

- **obținută sub forma unei diplome comune la nivel național, regional sau instituțional, la fel ca orice altă diplomă**, cu respectarea deplină a principiilor subsidiarității, autonomiei instituționale și libertății academice;
- **acordată în mod voluntar de universități care lucrează împreună la nivelul întregii UE**, atestând rezultatele învățării obținute în cadrul **programelor transnaționale**;
- bazată pe un **set de criterii comune⁹ convenite la nivel european** și aplicate programului pentru o diplomă comună. Aceste criterii europene ar reflecta o înțelegere comună și nevoi specifice de dotare a forței de muncă din Europa cu competențe și aptitudini relevante pentru a stimula capacitatea de inovare a acesteia, în special în fața dublei tranziții. Accesibilitatea și atractivitatea pentru studenții din toate mediile, inclusiv pentru cei cu mai puține oportunități, ar fi promovate prin intermediul criteriilor de incluziune;
- **facilitată de legislația națională relevantă privind învățământul superior și susținută de cadre naționale ale calificărilor¹⁰**, pentru a permite instituțiilor să acrediteze și să ofere astfel de diplome, alături de alte diplome naționale, la nivel de **licență, masterat și doctorat**;

⁹ Un set de criterii a fost elaborat împreună cu statele membre și cu părțile interesate din învățământul superior în 2022. Acestea au fost testate prin șase proiecte-pilot Erasmus+ de experimentare în perioada aprilie 2023-martie 2024. Proiectele-pilot au propus modificări ale criteriilor, având ca rezultat lista prevăzută în anexa 2 la propunerea de recomandare a Consiliului privind asigurarea și recunoașterea calității.

¹⁰ [Cadrele naționale ale calificărilor \(CNC\)](#) reprezintă un instrument pentru clasificarea calificărilor în conformitate cu un set de criterii care corespund unor niveluri specifice de învățare atinse, al cărui scop este să asigure integrarea și coordonarea subsistemelor naționale de calificări și îmbunătățirea transparenței, a accesului, a progresului și a calității calificărilor în raport cu piața forței de muncă și societatea civilă.

- acordată, de preferință, într-un format digital¹¹;
- recunoscută automat¹² în întreaga UE.

3.2. O diplomă europeană, multe beneficii

Cercetarea, 40 de runde de consultări cu părțile interesate, o cerere de contribuții și constatările preliminare ale proiectelor Erasmus+ de experimentare în materie de politici în curs au identificat numeroase beneficii și oportunități asociate cu crearea unei diplome europene.

Constatările evidențiază un entuziasm considerabil din partea universităților pentru un parcurs care să permită o mare simplificare și un parteneriat strategic îmbunătățit. Studenții solicită ca programele comune să fie disponibile pe scară mai largă. Angajatorii își exprimă interesul deosebit față de un instrument vizibil și ușor de înțeles, care să înzestreze în mod efectiv viitorii lucrători cu competențe foarte apreciate la locul de muncă.

O diplomă europeană ar avea următoarele beneficii:

Pentru studenți:

Studenții s-ar afla în centrul diplomei europene, ceea ce le-ar oferi posibilitatea de a face parte din diferite comunități academice, contribuind la un Spațiu european al educației mai diversificat și mai interconectat. Într-un sondaj recent¹³, nouă din 10 studenți au identificat următoarele aspecte ca fiind principalele beneficii potențiale ale unei diplome europene:

- crearea mai multor oportunități de studiu în mai multe țări europene, cu recunoașterea automată a creditelor;
- facilitarea oferirii de programe de studiu comune inovatoare și a unei experiențe academice fără sincope între campusuri și
- dobândirea de aptitudini și competențe care să conducă la o capacitate mai mare de inserție profesională la nivel mondial.

Pentru angajatori și piața forței de muncă:

Angajatorii și întreprinderile apreciază foarte mult conceptul de diplomă europeană, care ar însemna un set specific de competențe transversale apreciate. Din perspectiva lor, o diplomă europeană ar conduce la:

- o recrutare mai ușoară, cu o mai mare transparență și claritate datorită unei diplome europene ușor de citit și de înțeles, în comparație cu diplomele multiple pentru același program de studiu;
- creșterea atractivității Europei ca destinație pentru studenții talentați, dornici să dobândească competențe relevante pentru piața europeană a forței de muncă și
- posibilități sporite de colaborare cu universitățile, de exemplu prin participarea la elaborarea programelor de învățământ.

¹¹ Formatul digital ar trebui să fie securizat și compatibil cu modelul european de învățare ca model de date multilingv în domeniul învățării.

¹² [Recomandarea Consiliului din 26 noiembrie 2018 privind promovarea recunoașterii reciproce automate a calificărilor dobândite în cadrul învățământului superior și a celor dobândite ca urmare a absolvirii unui ciclu secundar superior de învățământ și formare, precum și a rezultatelor perioadelor de învățare petrecute în străinătate \(JO C 444, 10.12.2018, p. 1\).](#)

¹³ [Comisia Europeană, Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură, Burneikaitė, G., Pocius, D., Potapova, E. et al., „The road towards a possible joint European degree – Identifying opportunities and investigating the impact and feasibility of different approaches: final report” \(„Drumul către o posibilă diplomă europeană comună – Identificarea oportunităților și investigarea impactului și a fezabilității diferitelor abordări: raport final”\), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2023.](#)

Pentru personalul academic:

O diplomă europeană ar modela nu numai parcursul academic pentru studenți, ci și peisajul pentru personalul academic și universitar și ar permite cadrelor universitare să facă față complexității unui peisaj academic globalizat. Analiza efectuată de Registrul european al învățământului superior, cuprinzând 1 500 de universități, arată că internaționalizarea personalului academic este inegală între diferitele tipuri de instituții și țări.

Pentru personalul academic, o diplomă europeană ar aduce:

- mai multe oportunități de mobilitate, pentru a testa noi pedagogii și experiențe didactice atractive;
- mai puține obstacole birocratice, permițând cadrelor universitare să se concentreze mai degrabă pe conținutul și calitatea cooperării decât pe partea administrativă a cooperării și
- transferul de cunoștințe și consolidarea competențelor, promovând o cultură a învățării continue și a dezvoltării profesionale prin intermediul cooperării transnaționale.

Pentru universități:

Universitățile solicită modalități mai simple de colaborare. Prin asigurarea flexibilității și menținerea standardelor de calitate, permițând un cadru comun și simplificat pentru construirea unei noi cooperări, o diplomă europeană ar permite universităților:

- să pună în comun resurse pentru a oferi oportunități pe care nu le-ar putea oferi singure;
- să înlăture barierele inutile din calea instituirii unui program de studii universitare cu mai multe universități;
- să integreze perioade de învățare în străinătate în programele de învățământ și
- să asigure recunoașterea automată a acestor calificări în întreaga UE.

Pentru Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia:

Instituțiile de învățământ superior joacă un rol esențial în crearea de legături în Europa și cu întreaga lume, precum și în promovarea valorilor europene și a modului de viață european la nivel mondial. Facilitarea creării mai multor programe pentru o diplomă comună ar contribui la atragerea și păstrarea mai multor talente în Europa și în regiunile europene aflate într-o capcană a dezvoltării talentelor, sprijinind în același timp cooperarea cu universități și sisteme din întreaga lume. O diplomă europeană:

- ar consolida sentimentul identității și apartenenței europene;
- ar spori competitivitatea și reputația la nivel mondial ale sistemelor europene de învățământ superior, permițându-le să creeze oferte educaționale comune mai competitive, atrăgând în plus talente din țări din afara UE;
- ar promova o mobilitate echilibrată a studenților și a talentelor în interiorul UE și în afara acesteia și
- ar încuraja un spirit european de cooperare în Spațiul european al educației.

4. Înlăturarea barierelor din calea diplomei europene – obstacolele care trebuie depășite

4.1. O multitudine de dovezi empirice

Există încă prea multe obstacole pe calea către o cooperare transnațională fără sincope și mai profundă în Spațiul european al educației, astfel cum se discută în secțiunea următoare. Dovezile

în acest sens au reieșit din peste trei ani de consultări cu părțile interesate din învățământul superior și, în special, cu universitățile implicate într-o cooperare transnațională profundă, cum ar fi alianțele universităților europene sau programele de masterat comune Erasmus Mundus. Părțile interesate solicită soluții pentru a depăși complexitatea cu care se confruntă.

Multe dintre aceste obstacole au fost deja identificate în contextul Recomandării Consiliului din 2022 privind crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior¹⁴. Sunt esențiale eforturi reînnoite pentru a înregistra progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a acestei recomandări a Consiliului. În plus, continuă să fie identificate obstacole suplimentare.

Acest lucru evidențiază necesitatea de a înzestra UE cu o diplomă europeană, care să servească drept cadru dedicat și favorabil pentru depășirea obstacolelor.

Programul Erasmus+¹⁵ a sprijinit proiecte de experimentare în materie de politici care implică peste 140 de universități și 60 de autorități naționale și regionale responsabile cu acreditarea, asigurarea calității și reglementarea învățământului superior din toate statele membre, din partea întreprinderilor și a reprezentanților studenților. Împreună, aceștia au cartografiat peste 1 000 de programe comune și au utilizat această bogăție de cunoștințe și expertiză pentru a explora conceptul de diplomă europeană ca etichetă și ca diplomă.

Prin interviuri, sondaje în rândul a mii de studenți și practicieni, grupuri tematice, ateliere și consultări, proiectele au desfășurat o reflecție ascendentă asupra valorii adăugate pe care ar putea să o aducă o diplomă europeană. De asemenea, acestea au luat în considerare criteriile care ar îndeplini cel mai bine natura unei astfel de diplome și au identificat principalele obstacole care împiedică programele comune să își atingă întregul potențial. Aceste obstacole pot fi grupate după cum urmează.

4.2. Legislație și reglementări divergente și complexe evidențiate de proiectele Erasmus+ de experimentare în materie de politici

Sistemele naționale de educație și formare și legislația și reglementările naționale corespunzătoare s-au dezvoltat în mare măsură în mod independent, fără a lua în considerare opțiunile de cooperare transnațională. Această situație duce la **disparități care împiedică universitățile** să ofere programe și diplome comune transnaționale sau îngreunează acest lucru foarte mult.

Printre aceste obstacole se numără următoarele:

- **Normele naționale specifice privind forma examenelor finale, a baremelor de notare și a volumului de lucru** care se aplică programelor comune împiedică universitățile să ofere programe pentru o diplomă comună cu adevărat transnaționale și integrate și impun cerințe suplimentare artificiale studenților.
- **Limitări ale multilingvismului în programele pentru o diplomă comună.** Odată cu creșterea mobilității în scopul învățării care are loc în prezent, modelele de cooperare transnațională pentru programele comune ar fi facilitate prin luarea în considerare și abordarea necesității de a elimina barierele din calea utilizării mai multor limbi în interesul studenților, al instituțiilor și al pieței forței de muncă.

¹⁴ [Recomandarea Consiliului din 5 aprilie 2022 privind crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior \(JO C 160, 13.4.2022, p. 1\).](#)

¹⁵ [Regulamentul \(UE\) 2021/817 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021 de instituire a Erasmus+: Programul Uniunii pentru educație și formare, tineret și sport \(JO L 189, 28.5.2021, p. 1\).](#)

- **Norme prescriptive privind prezența fizică**, cu durate minime sau maxime impuse. Acestea reflectă lumea anterioară integrării europene și transformării digitale și afectează în mod negativ mobilitatea studenților, limitând beneficiile potențiale ale tehnologiilor digitale pentru facilitarea oportunităților de învățare transnaționale.
- **Lipsa recunoașterii învățării mixte/online** împiedică utilizarea deplină a potențialului instrumentelor digitale în educație, inclusiv ținând seama de lecțiile învățate în urma pandemiei de COVID-19. Universitățile, personalul acestora și studenții trebuie să poată beneficia pe deplin de transformarea digitală.
- **Limitele privind participarea personalului didactic** al universităților partenere care se aplică programelor comune transnaționale restricționează în mod artificial accesul unei universități la personal cu experiență și limitează performanța acesteia.

Aceste obstacole reprezintă provocări pentru **orice parteneriat transnațional**. Multe dintre acestea contravin ideii unui Spațiu european al educației, în care cursanții pot circula liber și pot avea acces neîntrerupt la un învățământ superior favorabil incluziunii și de înaltă calitate.

Acordarea și înmânarea de diplome și titluri studenților fac, de asemenea, obiectul unor reglementări restrictive, ceea ce face ca acest lucru să fie foarte complex. Printre acestea se numără restricții privind limba, semnăturile autorizate, formatele semnăturilor (digitale sau fizice), logourile aprobate și cerințele specifice privind suportul pe hârtie (de exemplu, dimensiuni, grosime, locuri de imprimare desemnate). **Procesul de acordare a unei diplome comune unui student poate dura ani**, dacă acest lucru este posibil.

Rezultatele preliminare ale proiectelor Erasmus+ de experimentare în materie de politici demonstrează în mod clar că o diplomă europeană ar putea fi o modalitate de a depăși aceste obstacole.

4.3. Punerea în aplicare inegală și lentă a instrumentelor Procesului de la Bologna

Procesul interguvernamental de la Bologna, inițiat în 1999 în afara cadrului UE, urmărește să asigure o mai mare coerență a sistemelor de învățământ superior din 49 de țări, inclusiv din cele 27 de țări ale UE. Acesta a instituit Spațiul european al învățământului superior pentru a facilita mobilitatea studenților și a personalului, pentru a face învățământul superior mai incluziv și mai accesibil și pentru a-l face mai atractiv și mai competitiv la nivel mondial. Procesul de la Bologna este esențial pentru consolidarea încrederii necesare pentru o mobilitate de succes în scopul învățării, pentru cooperarea academică transfrontalieră și pentru recunoașterea reciprocă a perioadelor de studiu și a calificărilor dobândite în străinătate.

Deși Procesul de la Bologna subliniază importanța diplomelor comune, progresele au fost lente, parțial din cauza amplitudinii sale geografice și a diversității sistemelor, tradițiilor, contextelor politice și economice pe care le cuprinde. În consecință, nu toate statele membre au pus în aplicare reformele necesare, ceea ce a dus la ineficiențe în cooperarea dintre cele 49 de țări.

În ciuda creării unei abordări europene pentru asigurarea calității programelor comune – un instrument paneuropean care permite evaluarea unică a programelor comune – doar câteva programe au utilizat acest instrument în ultimii nouă ani.

Unele instrumente ale Procesului de la Bologna, în special în ceea ce privește asigurarea și recunoașterea calității, nu au produs încă rezultatele scontate. În cadrul UE, mecanismele stabilite pentru luarea deciziilor și punerea în aplicare a cooperării transnaționale pot facilita mai mult

realizarea unui Spațiu european al educației, prin soluții eficiente care să permită universităților să coopereze în mod eficient cu ajutorul unor diplome de încredere și foarte apreciate.

4.4. Sistemele de asigurare și recunoaștere a calității în învățământul superior ar trebui îmbunătățite în continuare

Orice program, comun sau de altă natură, trebuie să fie acreditat printr-un proces solid de asigurare a calității pentru a avea dreptul de a acorda o anumită diplomă. Acest lucru este important pentru a asigura încrederea necesară în calitatea ofertei.

Multe instituții de învățământ superior din Europa indică faptul că procesele de asigurare a calității pentru programele transnaționale sunt prea lungi și costisitoare. Cu cât mai multe universități din diferite țări sunt implicate într-un program comun, cu atât procesul este mai complex. Poate fi necesară o perioadă de până la doi ani pentru a obține acreditarea. Procedurile îndelungate nu permit universităților să se adapteze la realitățile în schimbare și să răspundă rapid nevoilor politice, economice sau societale emergente.

Recunoașterea calificărilor și a perioadelor de învățare petrecute în străinătate nu este încă automată în toate țările, în special în cazul în care decizia este luată la nivelul instituțiilor de învățământ superior. Acest lucru adaugă o sarcină considerabilă pentru absolvenții de studii universitare și limitează capacitatea acestora de a circula liber în scopuri de învățare și profesionale.

În esență, deși asigurarea calității este esențială pentru a asigura încrederea în sistemul de învățământ, multe dintre disparitățile sunt depășite și inadecvate scopului, creând o birocrație inutilă.

4.5. Factori de descurajare a participării personalului la cooperarea transnațională și la diplome comune transnaționale

Dezvoltarea unui program pentru o diplomă comună de calitate necesită timp și **eforturi din partea personalului academic**. Noile proiecte transnaționale inovatoare necesită personal specializat, cu competențe specifice – și, având în vedere problemele și obstacolele particulare, tinde să fie vorba despre un loc de muncă cu normă întreagă. Cu toate acestea, experiența în ceea ce privește programele transnaționale arată că există un risc: cooperarea transnațională comportă un cost pentru cei care se implică în aceasta, deoarece munca lor nu este întotdeauna recunoscută prin aprecierea pe care o merită. În plus, personalul necesită o dezvoltare profesională continuă pentru a susține înalta calitate a acestor programe pedagogice transdisciplinare.

Într-un sondaj specific¹⁶, 66 % dintre respondenții din sectorul învățământului superior au fost de acord că cooperarea transnațională face parte din strategia lor instituțională în domeniul învățământului superior, **dar doar 39 % sunt de acord că parcursurile profesionale pentru personalul academic permit, sprijină și încurajează în mod efectiv activitățile de cooperare transnațională**. Acest lucru este în concordanță cu provocările identificate în sondajele anterioare, inclusiv „volumul de muncă suplimentară pe lângă activitatea obișnuită” (80 % dintre respondenți) și „obținerea și susținerea angajamentului personalului academic” (72 %).

---

¹⁶ A se vedea rezultatele în documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei, SWD(2024) 74.

5. Modalități de depășire a acestor obstacole – pași concreți către crearea diplomei europene

Diploma europeană ar oferi o modalitate flexibilă de a depăși aceste obstacole prin dotarea sistemelor naționale de învățământ superior din UE cu mijloacele de a dezvolta, evalua și acorda diplome comune pe baza unor criterii europene stabilite de comun acord, care depășesc frontierele naționale sau regionale. Aceasta ar oferi o soluție cuprinzătoare pentru a îmbunătăți cooperarea transnațională fără sincope și mai aprofundată în Spațiul european al educației și ar contribui la abordarea deficitului strategic de competențe al UE.

Cele două propuneri de recomandări ale Consiliului care însoțesc prezenta comunicare vor asigura, de asemenea, faptul că o diplomă europeană se poate baza pe sisteme de asigurare și recunoaștere a calității adecvate scopului urmărit, cu perspective de carieră atractive pentru cadrele universitare implicate în aceasta. În fiecare etapă, gradul de disponibilitate și de implicare a statelor membre și, după caz, a guvernelor regionale va determina succesul acestei inițiative.

5.1. Transformarea Europei într-o bază de talente pentru inovare și competitivitate

5.1.1. Definirea unor criterii europene comune pentru obținerea unei diplome europene

Instituțiile de învățământ superior ar putea acorda diploma europeană pe baza unei **evaluări efectuate de structurile naționale competente existente** pentru a stabili dacă programul comun îndeplinește **criterii europene clar definite și stabilite de comun acord**. Conținutul acestor criterii ar constitui fundamentul diplomei europene și ar determina nivelul său de ambiție, stabilind ceea ce reprezintă și motivele pentru care este diferită de diplomele acordate în alte părți ale lumii.

Criteriile europene propuse sunt stabilite în anexa II la propunerea de recomandare a Consiliului privind un sistem european de asigurare și recunoaștere a calității în învățământul superior.

Criteriile propuse pentru diploma europeană sunt:

- excelența în organizarea și gestionarea programului transnațional: programele comune se întemeiază pe standarde și instrumente ale Procesului de la Bologna și ale UE și sunt concepute și oferite în comun, pe baza unor acorduri comune privind asigurarea calității.
- relevanța experienței de învățare: programele comune sunt axate pe studenți, integrând oportunități relevante pentru piața forței de muncă, componente de interdisciplinaritate, mobilitatea studenților și dobândirea de competențe orizontale și digitale.
- aderarea la valori europene: programele comune promovează democrația, multilingvismul, incluziunea și durabilitatea mediului.

Scopul lor este de a încuraja dezvoltarea mai multor programe comune, în conformitate cu viziunea stabilită în Strategia europeană pentru universități, în special în ceea ce privește facilitarea dezvoltării competențelor cursanților, pentru ca aceștia să devină gânditori creativi și critici, cu competențe în rezolvarea problemelor și cetățeni activi și responsabili, implicați ca actori ai schimbării în comunitatea lor, pentru a avea un impact pozitiv asupra societății din jurul lor.

Prin stabilirea unor **standarde exigente**, criteriile europene stau la baza excelenței cooperării transnaționale între instituții, a oferirii unei experiențe transnaționale de învățare, a predării și învățării axate pe studenți (incluzând furnizarea unor abordări centrate pe interdisciplinaritate,

mobilitate și studenți), a relevanței pentru piața forței de muncă și pentru nevoile societale (cooperarea cu întreprinderile, sectorul public și societatea civilă, transmiterea de competențe transversale, verzi și digitale) și a respectării valorilor comune (multilingvism, incluziune, valori democratice). Întrucât nu există o soluție universală, criteriile europene sunt suficient de flexibile pentru ca diploma europeană să fie **accesibilă tuturor tipurilor de universități, tuturor domeniilor și disciplinelor și la toate nivelurile**, respectând diversitatea tradițiilor și sistemelor academice.

Criteriile europene propuse **se bazează pe utilizarea instrumentelor existente** dezvoltate în UE și în cadrul Procesului de la Bologna și garantează că diploma europeană respectă cele mai înalte standarde de cooperare în domeniul învățământului superior. Acestea oferă un cadru pentru ca universitățile să colaboreze pentru a aborda deficitul strategic de competențe de pe piața europeană a forței de muncă. Ele respectă **subsidiaritatea, autonomia instituțională și libertatea academică**.

Întrucât Europa are un peisaj divers al învățământului superior, cu medii și tradiții istorice diferite, realizarea unei înțelegeri comune a esenței unei diplome europene necesită o reflecție comună și un efort colectiv.

Acest proces de reflecție a început imediat după adoptarea, în aprilie 2022, a concluziilor Consiliului privind o strategie europeană de capacitate a instituțiilor de învățământ superior pentru viitorul Europei¹⁷. Au fost elaborate proiecte preliminare de criterii împreună cu autoritățile naționale și regionale, cu instituțiile de învățământ superior, cu agențiile de acreditare și de asigurare a calității, cu organizațiile de studenți și cu reprezentanți din sectorul public și privat.

Odată ce au fost definite, ele au fost **testate** prin șase proiecte Erasmus+ de experimentare în materie de politici. Testarea a cuprins peste **140 de instituții de învățământ superior din toate statele membre**, 60 de autorități naționale și regionale, **implicând 17 ministere și 20 de agenții naționale de asigurare a calității, organizații ale studenților și parteneri economici și sociali**. În consecință, **proiectele-pilot au propus o revizuire a criteriilor**. **Criteriile europene propuse**, astfel cum sunt stabilite în anexa II la propunerea de recomandare a Consiliului privind un sistem european de asigurare și recunoaștere a calității în învățământul superior, **reprezintă rezultatele acestei revizuirii**.

Se preconizează că, în etapa următoare, **Consiliul UE va duce mai departe această propunere**.

Criteriile testate vor sta la baza unor discuții aprofundate și a unui dialog cu statele membre, cu sectorul învățământului superior, precum și cu partenerii economici și sociali, pentru a avansa în ceea ce privește etapele următoare prin crearea unei diplome europene și pentru a oferi orientări suplimentare cu privire la punerea în aplicare a acestor criterii.

Acțiuni:

Comisia invită Consiliul UE să ducă mai departe propunerea de recomandare a Consiliului privind un sistem european de asigurare și recunoaștere a calității în învățământul superior, inclusiv anexa II, care stabilește **criteriile europene pentru obținerea unei diplome europene**.

Comisia va sprijini dialogul cu statele membre, cu sectorul învățământului superior, precum și cu partenerii economici și sociali, pentru a avansa în etapele următoare prin crearea unei

¹⁷ [Concluziile Consiliului privind o strategie europeană de capacitate a instituțiilor de învățământ superior pentru viitorul Europei \(JO C 167, 21.4.2022, p. 9\)](#).

diplome europene și pentru a însoți un proces de colaborare cu statele membre și cu părțile interesate cu privire la punerea în aplicare a unei astfel de diplome.

5.1.2. Statele membre trebuie să își aleagă nivelul de intrare pe calea către acordarea unei diplome europene

Având în vedere punctele de plecare, opiniile și tradițiile statelor membre, care vor fi în mod inevitabil diferite, dezvoltarea diplomei europene nu poate avea loc peste noapte. De asemenea, aceasta nu poate fi realizată pe baza unei abordări universale.

Prezenta comunicare stabilește o abordare treptată și nivelul maxim de ambiție pentru statele membre care optează să pornească pe calea către acordarea unei diplome europene. Această abordare ia în considerare diversitatea dintre statele membre și instituțiile lor de învățământ superior, permițându-le să avanseze pe calea acordării diplomei europene în propriul ritm. Statele membre ar putea avansa, pas cu pas, către un obiectiv definit în comun, cu două puncte de intrare: **o diplomă europeană și o etichetă europeană pregătitoare care să indice că au fost îndeplinite criteriile europene.**

Orice consorțiu de instituții de învățământ superior ar putea, dacă dorește, să găsească punctul de plecare potrivit și să se îndrepte spre o cale din ce în ce mai integrată în timp.

Ar putea fi utilizate două puncte de intrare diferite pe calea spre acordarea unei diplome europene:

Punct de intrare: o etichetă europeană pregătitoare

Programele pentru o diplomă comună care îndeplinesc criteriile europene pot primi o etichetă europeană din partea autorităților competente responsabile cu acreditarea și/sau asigurarea calității programelor de învățământ superior (universități cu acreditare proprie, agenții de acreditare, agenții de asigurare a calității). Deși **eticheta va oferi un instrument puternic de branding**, ea nu va rezolva obstacolele cu care se confruntă universitățile în ceea ce privește elaborarea și desfășurarea de programe pentru o diplomă comună. Această cale ar fi deschisă universităților după adoptarea criteriilor europene propuse și elaborarea de orientări pentru punerea lor în aplicare.

Punct de intrare: o diplomă europeană

O diplomă ar fi acordată în comun de mai multe universități din țări diferite (de exemplu, o alianță a universităților europene). Diploma europeană ar fi integrată **în legislația națională ca un nou tip de calificare**. Acest lucru ar oferi o simplificare semnificativă universităților și studenților prin eliminarea disparităților dintre normele naționale și ar pune la dispoziția universităților din UE un cadru comun și clar pentru crearea de programe pentru o diplomă comună. La fel ca în cazul oricărei diplome, diploma europeană ar fi acreditată în conformitate cu legislația națională și cu cadrele naționale ale calificărilor de către autoritățile competente la nivel instituțional, regional sau național.

O diplomă europeană ar putea fi acordată și de o entitate juridică înființată de mai multe universități din țări diferite (de exemplu, o alianță a universităților europene cu statut juridic). Unele alianțe ale universităților au înființat deja astfel de entități juridice și explorează utilizarea instrumentelor juridice europene existente, cum ar fi grupările europene de cooperare teritorială (GECT). Această cale ar putea fi cea mai simplă și mai eficientă pentru universități, în ceea ce privește costurile asociate și resursele necesare.

5.1.3. Sisteme de asigurare a calității adecvate scopului urmărit

Sistemele de asigurare a calității sunt condiții necesare pentru asumarea răspunderii și pentru îmbunătățirea performanțelor universităților. Ele pun bazele încrederii în calitatea învățământului superior care este oferit studenților. O diplomă europeană, mai mult decât orice alt tip de diplomă, ar depinde de încrederea reciprocă și de sistemele credibile de asigurare a calității. Acesta este motivul pentru care construirea unor sisteme de asigurare a calității adecvate scopului urmărit este o condiție prealabilă pentru acordarea unei diplome europene, având în același timp beneficii pentru toate programele, inclusiv pentru cele care conduc la microcertificare, și pentru a facilita și mai mult recunoașterea automată a calificărilor. În acest scop, statele membre ar trebui:

- să construiască **procese de asigurare a calității** mai puternice, mai eficace și mai simple pentru toate tipurile de programe;
- să **instituie un nou cadru european** pentru o abordare externă și multiinstituțională a asigurării calității, care să permită alianțelor durabile ale instituțiilor de învățământ superior să realizeze o acreditare proprie a programelor lor pentru o diplomă comună și a celor care conduc la microcertificare, pe baza rezultatelor proiectelor Erasmus+ QA fit¹⁸ și IMINQA¹⁹ și
- să utilizeze procese adecvate de asigurare a calității pentru a însoți instituțiile de învățământ superior în punerea în aplicare a **recunoașterii automate a calificărilor și a perioadelor de învățare petrecute în străinătate**.

Acțiuni: Comisia propune, împreună cu prezenta comunicare, o **recomandare a Consiliului privind un sistem european de asigurare și recunoaștere a calității în învățământul superior. Comisia invită Consiliul UE să ducă mai departe propunerea și intenționează să sprijine viitoarea punere în aplicare a acesteia** prin acțiuni specifice detaliate la punctul 5.2.4.

5.1.4. Cariere academice mai atractive în învățământul superior

În economia globală bazată pe cunoaștere, viitorul Europei va fi modelat de performanța sistemelor sale de învățământ și de competitivitatea în cursa mondială pentru talente. Realizarea acestei viziuni ambițioase a unei diplome europene va depinde de cadre universitare excelente care să predea și să înzestreze absolvenții cu competențele adecvate. Nu vom fi în măsură să construim programe transnaționale excelente fără a oferi stimulente pentru ca profesioniștii excelenți să se implice în acest demers. Acesta este motivul pentru care creșterea atractivității carierelor academice în învățământul superior este un factor favorizant esențial pentru crearea unei diplome europene. În acest scop, statele membre ar trebui:

- să promoveze, să recunoască și să valorizeze mai bine activitatea cadrelor universitare care realizează o cooperare transnațională profundă, cum ar fi dezvoltarea de programe pentru o diplomă comună;
- să promoveze, să recunoască și să valorizeze mai bine diferitele roluri și sarcini academice, incluzând predarea inovatoare și eficace și
- să promoveze condiții de muncă competitive, sigure, echitabile și nediscriminatorii pentru a atrage și a păstra personalul.

¹⁸ [Asigurarea calității „Pregătiți pentru viitor” \[Quality Assurance Fit for the Future \(QA-FIT\)\]](#).

¹⁹ [Punerea în aplicare și inovarea în asigurarea calității prin învățare inter pares \[Implementation and Innovation in Quality Assurance through peer learning \(IMINQA\)\]](#).

Acțiuni: Comisia propune, împreună cu prezenta comunicare, o **recomandare a Consiliului privind carierele atractive și durabile în învățământul superior**, care completează Recomandarea Consiliului privind un cadru european pentru atragerea și păstrarea în Europa a talentelor din domeniul cercetării, inovării și antreprenoriatului²⁰. **Comisia invită Consiliul UE să ducă mai departe propunerea și intenționează să sprijine viitoarea punere în aplicare a acesteia** prin acțiuni specifice detaliate la punctul 5.2.5.

5.2. Comisia va acționa ca facilitator și susținător

Pornind de la o bază largă de dovezi empirice, scopul prezentei comunicări este de a oferi o viziune asupra posibilelor căi de urmat pentru ca diploma europeană să devină realitate. Ea urmărește, de asemenea, să alimenteze **un dialog deschis cu statele membre**, cu părțile interesate din învățământul superior și cu partenerii economici și sociali cu privire la următoarele etape viitoare. Comisia va facilita și va sprijini statele membre prin următoarele acțiuni.

5.2.1. Facilitarea unui dialog privind rezultatele și recomandările experimentărilor Erasmus+ în materie de politici cu privire la o etichetă de diplomă europeană și la statutul juridic pentru alianțele instituțiilor de învățământ superior

În toamna anului 2024, **Comisia** va publica un **raport** privind rezultatele finale ale proiectelor Erasmus+ de experimentare în materie de politici.

Ulterior, în 2025, Comisia intenționează să înființeze un „**laborator dedicat politicii privind diploma europeană**”. Vor fi lansate o serie de discuții aprofundate și sesiuni specifice, la care vor participa experți din statele membre, instituții de învățământ superior, agenții de asigurare a calității/de acreditare, reprezentanți ai studenților și parteneri economici și sociali, cu scopul de a accelera acțiunile și orice reforme naționale necesare și de a elabora orientări de punere în aplicare și planuri de acțiune. Scopul urmărit ar fi de a promova învățarea *inter pares* și de a oferi orientări cu privire la introducerea unei diplome europene.

Acțiune: Comisia intenționează să încurajeze cooperarea prin intermediul unui **laborator dedicat politicii privind diploma europeană**, sprijinit de Erasmus+, care urmează să fie înființat în 2025, pentru a implica statele membre și comunitatea mai largă a învățământului superior în elaborarea și punerea în aplicare a orientărilor pentru crearea unei diplome europene.

5.2.2. Stimulente de finanțare europeană

Programul **Erasmus+** va continua să ofere sprijin alianțelor universităților europene, programelor de masterat comune Erasmus Mundus, programelor de doctorat comune Marie Skłodowska-Curie (MSCA) și programelor care poartă eticheta Institutului European de Inovare și Tehnologie (EIT), care acționează ca deschizătoare de drumuri pentru punerea în aplicare a diplomelor europene. În plus, Erasmus+ va sprijini conceperea și introducerea diplomelor europene printr-un **sprijin specific**, pornind de la exemplul de succes al măsurilor de proiectare Erasmus Mundus.

În 2025, Comisia intenționează să lanseze „**proiecte privind calea către o diplomă europeană**”, ca parte a acțiunii proiectelor de cooperare orientate spre viitor din cadrul Erasmus+. Acest lucru va oferi **stimulente financiare** pentru ca statele membre, împreună cu agențiile lor de acreditare

²⁰ [Recomandarea Consiliului din 18 decembrie 2023 privind un cadru european pentru atragerea și păstrarea în Europa a talentelor din domeniul cercetării, inovării și antreprenoriatului \(JO C. C/2023/1640, 29.12.2023\).](#)

și de asigurare a calității, universitățile, studenții, precum și partenerii economici și sociali, să se angajeze pe calea către crearea unei diplome europene.

Instrumentul de sprijin tehnic²¹ poate oferi, de asemenea, expertiză tehnică pentru conceperea și punerea în aplicare a reformelor necesare, prin orientări și sprijin pentru îmbunătățirea cadrelor juridice și administrative, pentru stimularea cooperării între universități, cercetare și întreprinderi, precum și pentru îmbunătățirea mecanismelor de asigurare a calității și a atractivității carierelor în învățământul superior.

Acțiuni:

Comisia intenționează să pună la dispoziție **stimulente de finanțare europeană**, începând din 2025, prin intermediul unor programe precum Erasmus+, pentru a sprijini crearea de diplome europene. Comisia intenționează, de asemenea, să lanseze „**proiecte privind calea către o diplomă europeană**”, pentru a stimula implicarea tuturor actorilor.

Comisia invită universitățile și comunitatea învățământului superior să utilizeze în mod optim **oportunitățile de finanțare din partea UE**, cum ar fi programele Erasmus+ sau „Europa digitală”, pentru a sprijini universitățile și personalul să înceapă să conceapă și să ofere diplome europene în deplină cooperare cu autoritățile naționale și regionale și cu partenerii economici și sociali.

5.2.3. Sprijinirea și accelerarea punerii în aplicare a Recomandării Consiliului privind crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior

Implementarea deplină a Recomandării Consiliului privind *crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior*, adoptată în aprilie 2022, ar facilita considerabil calea către crearea unei diplome europene. **Raportul** privind punerea sa în aplicare, care urmează să fie publicat până la jumătatea anului 2024 și al cărui rezumat este prezentat în documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei, arată diversitatea peisajului învățământului superior european în ceea ce privește măsurile care permit o cooperare transnațională mai aprofundată, cu progrese inegale în acest domeniu. În timp ce unele state membre par să pună în aplicare diferitele principii ale recomandării și au început deja să realizeze reforme, alte țări raportează progrese mai lente.

Pe baza rezultatelor raportului, Comisia propune organizarea **unei serii de activități de învățare inter pares** între statele membre începând din toamna anului 2024 pentru a aprofunda discuția privind abordarea obstacolelor administrative, în vederea accelerării progreselor în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandării.

Acțiuni:

Comisia va sprijini implementarea recomandărilor Consiliului, inclusiv a celei privind **crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior**. Începând

²¹ [Instrumentul de sprijin tehnic.](#)

din toamna anului 2024, pot fi organizate activități de învățare *inter pares*, pentru a aborda obstacolele rămase.

Comisia invită statele membre să ia în considerare **recomandările actuale și viitoare ale Consiliului în domeniul învățământului superior**, pentru a continua eliminarea obstacolelor din calea cooperării transnaționale și pentru a pregăti terenul pentru crearea unei diplome europene.

5.2.4. Sprijinirea punerii în aplicare a viitoarei recomandări a Consiliului privind asigurarea și recunoașterea calității

Concretizarea unei diplome europene necesită o abordare voluntară care să ofere tuturor sistemelor de învățământ superior o modalitate de a se angaja în acest proces, indiferent de punctul lor de plecare. De asemenea, este nevoie de implicarea activă a studenților și a liderilor instituționali pentru a crea un mediu propice pentru ca universitățile să introducă diplome europene, asigurându-se că acestea sunt axate pe studenți, orientate strategic și aliniată la cele mai bune practici din cadrul Spațiului european al educației. În propunerea sa de recomandare a Consiliului privind un sistem european de asigurare și recunoaștere a calității în învățământul superior, Comisia propune:

- înființarea unui **laborator dedicat politicii privind diploma europeană**: pe lângă furnizarea de orientări și planuri de acțiune concrete privind introducerea unei diplome europene (a se vedea secțiunea 5.2.1), Comisia ar elabora, de asemenea, orientări privind punerea în aplicare a unui cadru interinstituțional de asigurare a calității pentru alianțele instituțiilor de învățământ superior;
- instituirea unui „**forum pentru diploma europeană**” ca eveniment anual, organizat de Comisie, în cooperare cu președinția Consiliului, pentru ca toate părțile interesate să se întâlnească și să facă un bilanț al progreselor generale înregistrate în direcția creării unei diplome europene, inclusiv prin intermediul laboratorului dedicat politicii privind diploma europeană. Forumul ar include reprezentanți la nivel înalt din statele membre și din regiuni, cele mai reprezentative organizații ale părților interesate în asigurarea calității (de exemplu, ENQA, EQAR), rețeaua centrelor naționale de informare pentru recunoaștere academică (NARIC), cadrele naționale ale calificărilor, partenerii sociali din domeniul educației și reprezentanți ai partenerilor economici și sociali;
- dezvoltarea în continuare a **bazei de date privind rezultatele asigurării externe a calității (DEQAR)**²² pentru a o face mai ușor de utilizat și pentru a o corela direct cu recunoașterea automată a calificărilor;
- sprijinirea în continuare a punerii în aplicare a **sistemului european de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților**²³, pentru a îmbunătăți calitatea și relevanța învățământului superior prin furnizarea de feedback cu privire la rezultatele absolvenților, precum și prin îmbunătățirea comparației și a analizei comparative între țări și instituții.

²² DEQAR (*Database of External Quality Assurance Results*) este baza de date privind rezultatele asigurării externe a calității pentru agențiile de asigurare a calității înscrise în Registrul european pentru asigurarea calității în învățământul superior (EQAR). Toate agențiile înregistrate în EQAR își pot publica rapoartele în DEQAR. Participarea la DEQAR este voluntară (<https://www.eqar.eu/qa-results/search/>).

²³ [Recomandarea Consiliului din 20 noiembrie 2017 privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților \(JO C 423, 9.12.2017, p. 1\)](#).

Acțiuni:

În 2025, Comisia intenționează să înființeze un **forum pentru diploma europeană**, pentru a monitoriza progresele înregistrate în direcția introducerii unei diplome europene.

Comisia intenționează să sprijine în continuare dezvoltarea unui **sistem european de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților**.

Comisia invită statele membre, universitățile, sectorul învățământului superior, precum și partenerii economici și sociali să **elaboreze în comun orientări de punere în aplicare și planuri de acțiune pentru o diplomă europeană** prin participarea la forumul pentru diploma europeană și prin implicarea activă în activitatea viitorului laborator dedicat politicii privind diploma europeană. De asemenea, acești actori sunt invitați să profite de această oportunitate de **a se implica într-o cooperare activă și de a le oferi studenților experiențe de învățare cu adevărat transnaționale**, care pregătesc o forță de muncă calificată capabilă să facă față provocărilor la nivel european și mondial.

5.2.5. Sprijinirea punerii în aplicare a Recomandării Consiliului privind carierele atractive și durabile în învățământul superior

Cooperarea transnațională eficientă și inovatoare în învățământul superior necesită angajamentul unui personal academic de înaltă calitate, care se poate angaja în parteneriate profunde pe termen lung cu omologii din alte instituții. În propunerea sa de recomandare a Consiliului privind carierele atractive și durabile în învățământul superior, Comisia propune:

- să elaboreze **orientări** privind bunele practici în domeniul carierelor și al politicilor de personal din învățământul superior, precum și un cadru de competențe pentru personalul academic, pe baza cadrelor de competențe relevante existente la nivelul Uniunii, cum ar fi Cadrul european al competențelor pentru cercetători;
- să sprijine organizarea dialogului social specific;
- să **monitorizeze** elementele-cheie ale recomandării prin intermediul **Observatorului european al sectorului învățământului superior**²⁴;
- să promoveze **sinergiile** cu Recomandarea Consiliului privind un cadru european pentru atragerea și păstrarea în Europa a talentelor din domeniul cercetării, inovării și antreprenoriatului, elaborată în contextul Spațiului european de cercetare și aplicabilă carierelor în cercetare în toate sectoarele, inclusiv în mediul academic;
- să faciliteze **învățarea inter pares** între statele membre, instituțiile de învățământ superior, practicienii Erasmus Mundus și alianțele universităților europene privind recunoașterea corespunzătoare a personalului academic implicat în cooperarea și predarea transnațională, perspective de carieră durabile, precum și măsurile de gestionare a talentelor pentru personalul implicat în coordonarea și dezvoltarea alianțelor durabile, cum ar fi alianțele universităților europene.

²⁴ [Programul anual de lucru pentru 2024 „Erasmus+”: Programul Uniunii pentru educație, formare, tineret și sport C\(2023\)6157 din 18 septembrie 2023.](#)

Acțiune: Comisia intenționează să sprijine implementarea **Recomandării Consiliului privind carierele atractive și durabile** în învățământul superior, prin asistență, învățare *inter pares* și monitorizare.

5.2.6. Sinergii cu alte acțiuni conexe

Comisia se angajează să asigure sinergii cu alte acțiuni și politici relevante pentru a sprijini o cale lină și reușită către crearea unei diplome europene. În acest scop, se intenționează:

- să se sprijine în continuare punerea în aplicare a instrumentelor Procesului de la Bologna și a rețelei centrelor naționale de informare pentru recunoaștere academică (NARIC), prin intermediul „**echipelor de sprijin pentru accelerare**”, finanțate prin programul Erasmus+, pentru a asigura progrese mai rapide în ceea ce privește recunoașterea automată a calificărilor;
- să se promoveze în continuare oportunitățile de utilizare a programelor de învățare, a conținutului și a materialelor produse de academiile europene pentru industria care contribuie la obiectivul zero emisii nete pentru diplome comune care vizează deficitul de competențe pentru tranziția verde și industriile tehnologice care contribuie la obiectivul zero emisii nete;
- să se exploreze sinergiile și legăturile dintre **Directiva care stabilește un cadru UE privind recunoașterea calificărilor pentru accesul la profesiile reglementate**²⁵ și diploma europeană și
- să se asigure coerența și sinergiile dintre diploma europeană și continuarea lucrărilor privind **Cadrul european al calificărilor**²⁶, **platforma multilingvă Europass**²⁷, **acreditările digitale europene pentru învățare**²⁸ și clasificarea europeană a aptitudinilor, competențelor, calificărilor și ocupațiilor (ESCO)²⁹.

Acțiuni:

Comisia își va continua sprijinul pentru punerea în aplicare a **instrumentelor Procesului de la Bologna** prin intermediul cererii de propuneri privind Spațiul european al învățământului superior din cadrul Erasmus+ din 2024.

Comisia intenționează să exploreze legăturile dintre o diplomă europeană și **Directiva** privind calificările profesionale și să asigure coerența cu **Cadrul european al calificărilor, Europass, acreditările digitale europene pentru învățare și clasificarea europeană a aptitudinilor, competențelor, calificărilor și ocupațiilor (ESCO)**.

5.2.7. Realizarea unui bilanț al progreselor înregistrate în strânsă cooperare cu statele membre și cu părțile interesate

Pe baza progreselor înregistrate și a evaluării adecvării pentru scopul urmărit a celor două puncte de intrare pe calea spre acordarea unei diplome europene, Comisia intenționează să lanseze în continuare activități orientate spre viitor, inclusiv:

²⁵ [Directiva 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale](#) (JO L 255, 30.9.2005, p. 22).

²⁶ [Recomandarea Consiliului din 22 mai 2017 privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții](#) (JO C 189, 15.6.2017, p. 15).

²⁷ [Europass](#).

²⁸ [Acreditări digitale europene pentru învățare](#).

²⁹ [Clasificarea europeană a aptitudinilor, competențelor, calificărilor și ocupațiilor](#).

- să revizuiască **progresele înregistrate de statele membre în direcția introducerii unei diplome europene**, împreună cu laboratorul dedicat politicii privind diploma europeană și cu forumul pentru diploma europeană;
- să colaboreze cu statele membre pentru a lua măsuri suplimentare în vederea instituirii unui **statut juridic pentru alianțele instituțiilor de învățământ superior**³⁰.

Acțiune:

Comisia intenționează să facă un bilanț al **progreselor înregistrate, în cooperare cu statele membre și cu părțile interesate**, în fiecare etapă către instituirea unei diplome europene.

Comisia invită statele membre să depună eforturi în vederea introducerii unei diplome europene prin utilizarea **sprijinului oferit prin intermediul instrumentelor UE și al învățării *inter pares***, pentru a se angaja în reformele necesare.

5.2.8. Monitorizarea și sprijinirea reformelor

Comisia este ferm hotărâtă să asigure un sprijin continuu statelor membre pe calea lor către reforme eficiente care să conducă la introducerea unei diplome europene și le încurajează să ia măsuri pentru a maximiza utilizarea bugetului UE și pentru a mobiliza pe deplin sprijinul instrumentelor de finanțare adecvate și existente ale UE. În plus, Comisia reamintește statelor membre relevanța și importanța deosebită a Monitorului educației și formării și a procesului semestrului european pentru sprijinirea și accelerarea ritmului reformelor naționale.

În ceea ce privește sprijinul viitor pentru perioada de după 2027, Comisia reamintește că propunerea sa pentru următorul cadru financiar multianual și rezultatul aferent al negocierilor nu pot fi anticipate în această etapă.

Acțiune:

Comisia intenționează să sprijine statele membre în reformele lor pe calea spre introducerea unei diplome europene și le invită să **utilizeze instrumentele adecvate ale UE** pentru a se angaja în reformele necesare.

6. Concluzie

Prin prezenta comunicare privind un model pentru o diplomă europeană, Comisia invită statele membre, guvernele regionale competente și comunitățile lor de învățământ superior să își unească forțele în beneficiul studenților, al angajatorilor, al universităților și al Uniunii Europene în ansamblu.

Diploma europeană este avută în vedere ca o soluție voluntară și flexibilă pentru depășirea obstacolelor existente care împiedică Spațiul european al educației să își atingă întregul potențial. Abordarea etapizată va permite tuturor sistemelor educaționale, cu respectarea deplină a diversității lor, să își aleagă punctul de intrare pe calea spre introducerea unei diplome europene. Statele membre se vor afla la cârmă și vor avansa în propriul ritm, cu sprijinul Comisiei pentru facilitarea dialogului și a învățării *inter pares*, pentru oferirea de stimulente și pentru explorarea de sinergie cu alte inițiative.

³⁰ Astfel cum s-a anunțat în Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind o strategie europeană pentru universități, 18 ianuarie 2022, COM(2022) 16 final.

La fel cum Erasmus+ a avut efecte de propagare în crearea mai multor oportunități de schimburi și a unui mediu de învățare mai flexibil, diploma europeană ar contribui la extinderea programelor educaționale comune pentru toate instituțiile de învățământ superior, cu respectarea deplină a subsidiarității.

Făcând un pas înainte către crearea unei diplome europene și valorificând dimensiunea europeană unică a instituțiilor europene de învățământ superior, onorăm eforturile transnaționale de colaborare ale acestora care urmăresc să pună la dispoziția studenților oportunități fără precedent de creștere personală, de realizare academică și de cetățenie europeană, oferindu-le o șansă mai bună de a reuși în economia mondială de astăzi.

O diplomă europeană ar pregăti studenții să navigheze și să reușească într-o lume în care provocările și oportunitățile nu au frontiere. Acesta este modul în care trebuie să îi pregătim pe studenții noștri nu numai pentru a participa la economia mondială, ci și pentru a juca un rol de lider în aceasta. **Procedând astfel, nu doar creștem competitivitatea Uniunii, ci și contribuim la o lume mai prosperă și mai conectată.**